Η ελληνορθόδοξη μαρτυρία των Βλάχων

Γράφει ο **Κωνσταντίνος Χολέβας** – Πολιτικός Επιστήμων

Οι Βλαχόφωνοι Έλληνες είναι γηγενείς Έλληνες. Το Γένος οφείλει ευγνωμοσύνη στον Βλαχόφωνο Ελληνισμό.

Προ ολίγων ημερών εκοιμήθη στις ΗΠΑ σε ηλικία 59 ετών ο καθηγητής της Ιατρικής και αγωνιστής υπέρ των εθνικών μας θεμάτων Δρ. Χρήστος Κατσέτος. Λόγω της φιλίας μας, η οποία ανάγεται στα μαθητικά μας χρόνια στο Πειραματικό Σχολείο Πανεπιστημίου Αθηνών, θα ήθελα να αφιερώσω στη μνήμη του το ακόλουθο κείμενο δεδομένης της μεγάλης αγάπης του προς τον Βλαχόφωνο Ελληνισμό. Ο αείμνηστος Χρήστος και εγώ είχαμε την ευκαιρία να διδαχθούμε στο σχολείο μας τη Νεώτερη Ελληνική και Βαλκανική Ιστορία από τον κορυφαίο σύγχρονο Έλληνα Βαλκανιολόγο, τον Δρα Αχιλλέα Λαζάρου, ο οποίος μέχρι σήμερα αγωνίζεται για την επιστημονική κατοχύρωση της ελληνικότητος των Βλάχων.

Οι Βλαχόφωνοι Έλληνες ή Βλάχοι με Β κεφαλαίο είναι γηγενείς Έλληνες που αναγκάσθηκαν να

λατινοφωνήσουν λόγω της Ρωμαϊκής κατακτήσεως στην πατρίδα μας. Κατοικούν κυρίως στην Ήπειρο, τη Μακεδονία και τη Θεσσαλία και μιλούν τα ελληνικά παράλληλα με τη βλάχικη διάλεκτο. Δεν έχουν καμμία εθνολογική σχέση με τους Ρουμάνους ή άλλους λατινόφωνους λαούς. Ανήκουν στην πολυπληθή ομάδα των διγλώσσων Ελλήνων, όπως και οι αρβανιτόφωνοι, οι σλαβόφωνοι και άλλοι. Οι Βλάχοι με το παράδειγμά τους, την αγωνιστικότητά τους και τη συμβολή στην αναγέννηση του Ελληνισμού απέδειξαν ότι οι διάλεκτοι και τα τοπικά γλωσσικά ιδιώματα δεν αποτελούν προσδιοριστικό στοιχείο της εθνικής συνειδήσεως. Σήμερα ορισμένες προπαγάνδες γειτονικών λαών ή Ελλήνων αποδομητών της Ιστορίας επιχειρούν να κατασκευάσουν μειονοτικά ζητήματα με βάση τη διγλωσσία. Όμως η Ιστορία τούς διαψεύδει. Οι Βλαχόφωνοι Έλληνες έδωσαν αγώνες υπέρ του Έθνους και ανέδειξαν μεγάλους εθνικούς ευεργέτες, όπως ο Σίνας, ο Αβέρωφ, ο Αρσάκης, ο Ζάππας κ.ά. Το Εθνικόν Μετσόβιον Πολυτεχνείον ιδρύθηκε με δωρεά Βλάχων ευεργετών.

Από το βιβλίο «Βλάχοι, Μαρτυρία Ορθοδοξίας, Ελληνισμού και Πολιτισμού» του Καθηγητού και πρώην Κοσμήτορος της Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ Μιχαήλ Τρίτου αποσπώ χρήσιμες πληροφορίες για την σύνδεση των Βλάχων με την Ορθοδοξία. Το βιβλίο εξεδόθη το 2012 από την Φιλόπτωχο Αδελφότητα Ανδρών Θεσσαλονίκης.

«Σε όλες τις πόλεις και τα χωριά, όπου υπάρχουν συμπαγείς βλάχικοι πληθυσμοί, συναντούμε μεγάλο αριθμό Μονών, Ναών και εξωκκλησίων, που είναι στολισμένα με ό,τι πολυτιμότερο έχει η αργυροχοΐα, η ξυλογλυπτική και η αγιογραφία. Τα περισσότερα αφιερώματα προέρχονται από τους Μεγάλους Βλάχους Εθνικούς Ευεργέτες, που διέπρεψαν οικονομικά στην αλλοδαπή.

Βλάχοι ανήγειραν το 1537 την ορθόδοξη ελληνική εκκλησία στη Βενετία, το 1690 την ελληνική εκκλησία της Πέστης, όπου δημιούργησαν αργότερα και φιλόπτωχο ταμείο για τους μετανάστες, που δυσκολεύονταν οικονομικά στο εξωτερικό.

Το 1789 Βλάχοι από το Συρράκο της Ηπείρου ανακαίνισαν την εκκλησία της Παναγίας των Αγγέλων στη Βαρλέτα της Ιταλίας.

Ιδιαίτερα πρέπει να εξάρουμε την ενασχόλησή τους με τις Τέχνες, που σχετίζονται με την ορθόδοξη παράδοση και ειδικότερα με τη διακόσμηση των ναών.

Η διαχρονικά σταθερή προσήλωση των Βλάχων των Βαλκανίων στην Ορθόδοξο Εκκλησία εξηγεί το γεγονός ότι από αυτούς αναδείχθηκαν Νεομάρτυρες Άγιοι της Εκκλησίας μας, οι οποίοι στα δύσκολα χρόνια της Τουρκοκρατίας, με τη μαρτυρική θυσία της ζωής τους ανέκοψαν το κύμα του εξισλαμισμού και απέτρεψαν τον εκτουρκισμό. Αντιπροσωπευτικά αναφέρουμε τον εκ Μετσόβου Νεομάρτυρα Νικόλαο, τον εκ Σαμαρίνης Νεομάρτυρα Δημήτριο και τον εκ Βιθυκουκίου Κορυτσάς Νεομάρτυρα Νικόδημο.

Από τους Διδασκάλους του Γένους, που αγωνίστηκαν για την πνευματική θωράκιση των ραγιάδων, αναφέρουμε τον εκ Μοσχοπόλεως ιερομόναχο Νεκτάριο Τέρπο, τον εκ Μετσόβου Νικόλαο Τζιαρτζούλη, τον εκ Μοσχοπόλεως Θεόδωρο Καβαλλιώτη και τον εκ Καστανιάς Τρικάλων ιερομόναχο Διονύσιο Πύρρο τον Θετταλό» (σελ. 36-38).

Στο ίδιο βιβλίο βρίσκουμε πολλά στοιχεία για τους τρεις προαναφερθέντες Βλάχους Νεομάρτυρες. Μάλιστα παρατηρώ ότι ο Νικόλαος ο εκ Μετσόβου μαρτύρησε στα Τρίκαλα το 1617, άρα φέτος συμπληρώνονται ακριβώς 400 χρόνια από τον μαρτυρικό θάνατό του στην πυρά. Ο καθηγητής Τρίτος παραθέτει επίσης αξιόλογα ιστορικά ντοκουμέντα από την εθνική δράση των Βλαχοφώνων Ελλήνων κατά το 1821, τον Μακεδονικό Αγώνα και τα νεώτερα χρόνια. Σημαντική είναι η μαρτυρία περί των Βλάχων, την οποία διαβάζουμε στην σελίδα 33 του βιβλίου:

Ο Οικουμενικός Πατριάρχης Ιωακείμ ο Γ΄ ο Μεγαλοπρεπής, σε επιστολή που έστειλε στις 27.7.1905

στον Οθωμανό Υπουργό Παιδείας τονίζει μεταξύ άλλων: *«Οἱ Ἑλληνόβλαχοι οὐδεμίαν ἐδέχθησαν ἤ δέχονται διάκρισιν μεταξύ αὐτῶν καί τῶν Ἑλλήνων, Ἕλληνες καί αὐτοί ὄντες καί Ἕλληνας ἑαυτούς κηρύσσοντες. Μίαν δέ εἶχον καί ἔχουσιν γλῶσσαν, τήν Ἑλληνικήν, ἔν τε τῷ ἱερῷ ναῷ, τῷ σχολείῳ, τῇ συναλλαγῇ, καί τῷ ἐμπορίῳ καί ἐν αὐτῇ ταύτη τῇ οἰκογενεία…».*

Σήμερα οφείλουμε να δείξουμε ιδιαίτερη μέριμνα για τους Βλαχόφωνους Έλληνες, οι οποίοι διαβιούν εκτός των συνόρων του κράτους μας. Στην Αλβανία οι Βλάχοι αγωνίζονται παρά τις αντιξοότητες να διαφυλάξουν την Ορθόδοξη Πίστη και την ελληνικότητά τους. Κατοικούν κυρίως στις περιοχές της Κορυτσάς και του Αυλώνος. Δίπλα στην Κορυτσά βρίσκεται η παλαιά πνευματική πρωτεύουσα των Βλαχοφώνων Ελλήνων, η ιστορική Μοσχόπολις. Τον 18^{ο} αιώνα είχε πολλά ελληνικά σχολεία, τα οποία καταστράφηκαν από τους Τουρκαλβανούς.

Στο κράτος των Σκοπίων είναι αρκετοί οι Βλαχόφωνοι Έλληνες, αλλά η τοπική κυβέρνηση αρνείται να τούς αναγνωρίσει ως ελληνική μειονότητα. Κατοικούν κυρίως στην περιοχή του Μοναστηρίου (Μπίτολα). Εκεί μεταφέρθηκαν προ δύο αιώνων πολυάριθμοι Βλάχοι μετά την καταστροφή της Μοσχοπόλεως.

Το Γένος οφείλει ευγνωμοσύνη στον Βλαχόφωνο Ελληνισμό.

Άρθρο στην εφημερίδα ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΛΗΘΕΙΑ 5.4.2017